

Захисні властивості руна овець таврійського типу поліпшені як за рахунок схрещування, так і шляхом селекції. Вміст домішок у руні овець нового селекційного досягнення зменшився на 4,2%, у т. ч. за рахунок схрещування – на 3,4% і селекції – на 0,8%.

За ступенем забруднення довжини зовнішньої зони штапелю ці показники складають відповідно 9,6% та 6,7 і 2,9%. Що стосується ступеня забруднення довжини внутрішньої зони штапелю, то загальне поліпшення складає 4,4%. Це дещо нижче принципів можливостей використання схрещування (5,3%). Встановлено також, що принципів можливостей схрещування реалізуються шляхом селекції, а не в результаті механічного зростання чи стабілізації кровності овець за поліпшувачою породою. У цьому дослідженні, наприклад, встановлено, що за збільшення кровності тварин за австралійським мериносом відсотки домішок і забруднення не змінюються або навіть зростають (рангова кореляція від $-0,400 \pm 0,696$ до $+0,950 \pm 0,220$), а не зменшуються, як це досягнуто в кінцевому результаті селекції нового типу овець.

УДК 636.2.082.453

О.В.БОЙКО¹, П.А.КРУГЛЯК²

ВІДТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ БУГАЇВ-ПОЛІПШУВАЧІВ ПІСЛЯ ТРИВАЛОЇ ПЕРЕРВИ В ЇХ СТАТЕВОМУ ВИКОРИСТАННІ

¹Інститут м'ясного скотарства УААН

²Інститут розведення і генетики тварин УААН

Вивчали показники спермопродуктивності бугаїв-поліпшувачів протягом перших двох років їх статевому використанню після 4-річної перерви.

Аналіз даних показує, що кількісні та якісні показники спермопродуктивності бугаїв протягом перших двох років їх використання після періоду "очікування" були значно нижчими. Так, 9 гірших бугаїв відставали за показниками об'єму еякуляту на 0,2 – 1,2 мл, рухливості сперматозоїдів – на 0,2 – 1,0 бала, а кількість вибракваної сперми була більшою на 1 – 24% від аналогічних показників 15 кращих плідників.

За перших 6 місяців використання бугаїв рухливість сперматозоїдів після розморожування не відповідала вимогам ГОСТу 27777-88 і становила 2,3 – 3,7 бала, що зумовило високу частку вибракваних спермодоз (до 30,5%). Особливо низьким був показник виживаності сперматозоїдів (3 години), у зв'язку з чим сперму не використовували. За перший рік використання після тривалої перерви було заготовлено в середньому по 23213 спермодоз та 22194 – за другий рік від 15 кращих плідників, від 9 гірших – відповідно по 13136 та 12576 спермодоз, тобто в 1,8 раза менше. Враховуючи, що в середньому на племпідприємствах України одержують по 18-20 тис. спермодоз від бугая в рік, за цим показником 38% плідників не відповідає їх вимогам.

Концентрація фруктози в плазмі сперми була низькою і коливалася від 200 до 305 мг %. Коефіцієнт кореляції між концентрацією фруктози в плазмі сперми та кількістю заготовлених спермодоз становив $r=+0,49$ ($P>0,95$); концентрацією фруктози та рухливістю сперматозоїдів у нативній спермі –

$r=+0,15$; вмістом фруктози та концентрацією сперматозоїдів – $r=+0,10$; концентрацією фруктози та виживаністю статевих клітин – $r=-0,17$.

Серед первинних аномалій сперматозоїдів найчастіше зустрічаються статеві клітини з асиметричними (0,5-1,8%), сплюсненими (0,5-3,0%) та продовговуватими (1,4-4,7%) головками; серед вторинних – сперматозоїди з ізольованими головками (1,2-3,6%), загнутими тілами (2,7-6,0%), складеними (1,1-8,5%), загнутими (0,9-1,7%) та скрученими (0,5-1,7%) хвостами.

Кореляція між кількістю заготовлених спермодоз та загальною сумою патологічних форм сперматозоїдів була високою: $r=-0,67$ ($P>0,999$), між відсотком вибраної сперми та сумою аномалій – $r=+0,64$ ($P>0,999$).

Одержані дані свідчать, що тривала перерва у статевому використанні бугаїв приводить до різкого зниження показників спермопродуктивності, збільшення числа патологічних форм статевих клітин у значної частини плідників, що зумовлює низьку якість їх спермопродукції.

УДК 636.22/28.082

М.В.БУШТРУК

ДОБІР БАТЬКІВ БУГАЇВ І БАТЬКІВ КОРІВ ЗА КОМПЛЕКСОМ ОЗНАК

Білоцерківський державний аграрний університет

У селекційній практиці тварин відбирають як правило за комплексом господарські корисних ознак, які мають різне економічне значення, неоднаковий ступінь успадкування і різноспрямовані генетичні кореляції між собою. Але збільшення кількості ознак добору в селекційній програмі веде до зниження генетичного прогресу кожної з них. Тобто, чим більше ознак включають у селекційну програму, тим нижчий ефект добору за кожною з них. При оцінці бугаїв за комплексом ознак необхідно використовувати метод незалежних рівнів добору.

В системі великомасштабної селекції бугаїв оцінюють і відбирають за основною ознакою в декілька етапів:

- за індексом племінної цінності за надоем, за походженням (племінна цінність батька, матері і батька матері);
- за енергією росту в 12 міс.віці;
- за індексом племінної цінності за загальною спермопродукцією в 15-16 міс. віці;
- за запліднювальною здатністю сперми в 18-міс. віці;
- за індексом племінної цінності за надоем після оцінки за потомством в 6-7 річному віці.

Тому, можливості добору за комплексом ознак можна вивчити тільки після селекції бугаїв за всіма цими етапами.

Розподіливши 13 бугаїв за категоріями племінної цінності за спермопродуктивністю і запліднювальною здатністю сперми, лише один бугай Причал 1179 за цими ознаками має категорію поліпшувач. Інші бугаї мають категорію – нейтральний (Ельбрус 897, Зайчик 1408, Момент 3058, Лютік